

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen
(MPD)

BESLUT

1 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Wienerberger AB
Haga Tegelbruk
745 93 ENKÖPING

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) till lertäkt på fastigheten Vappa 15:2 i Enköpings kommun

BESLUT

Tillstånd

Länsstyrelsen i Uppsala län, miljöprövningsdelegationen (MPD), meddelar Wienerberger AB, Haga Tegelbruk (org.nr. 556595-1729) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) att med nedan angivna begränsningar bedriva täkt av lera på fastigheten Vappa 15:2 i Enköpings kommun.

- Täktverksamhet får bedrivas endast inom det område som på kartbilaga A3 markerats som brytgräns.
- Tillståndet avser uttag av totalt 675 000 ton lera, med ett maximalt uttag av 45 000 ton ett enskilt år och gäller längst till och med den 31 december 2022.

Verksamheten klassas enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd med **SNI-kod 14.2-0** (prövningsnivå B).

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor skall verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Wienerberger AB angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. Sådana mindre ändringar av verksamheten som avses i 5 § tredje stycket förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall anmälas på det sätt som anges i 22 § samma förordning till tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3

TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 -ph E-POST: pia.holmberg@c.lst.se

POSTGIRO 3 51 73-4 / 6 88 03-6 ORGANISATIONSNUMMER: 202100-2254 (VAT SE202100225401)

2. Gränsen för brytområdet och fixpunkter inom fastigheten skall märkas ut i terrängen på ett väl synligt sätt. Markeringarna får inte rubbas eller döljas under verksamhetstiden.
3. Normal arbetstid i täktområdet skall vara måndag till fredag kl. 06-22. I enstaka fall får arbetstiden även gälla lördagar och helgdagar kl. 07-18. Tillsynsmyndigheten får, om särskilda omständigheter föreligger, medge undantag från detta villkor.
4. Buller från verksamheten skall begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder som riktvärde* inte överstiger
50 dB(A) dagtid vardagar (kl. 07-18),
45 dB(A) dagtid lördag, söndag och helgdag (kl. 07-18),
45 dB(A) kvällstid (kl. 18-22) och
40 dB(A) nattetid (kl. 22-07)
Om hörbara toner eller impulsljud förekommer skall de angivna värdena för ekvivalent ljudnivå sänkas med 5 dB(A)-enheter. Momentana ljud mellan kl. 22-07 får som riktvärde* inte överstiga 55 dBA vid bostäder.
5. Uppställning av fordon och arbetsmaskiner samt förvaring av oljor och kemikalier får inte ske inom täktområdet utan skall ske på särskilt iordningställd plats vid tegelbruket eller på fastigheten Vappa 15:2 på ett sådant sätt att eventuellt spill inte kommer att förorena yt- eller grundvattnet. Lagring av smörjoljor, kemikalier och miljöfarligt avfall skall därför ske i härför avsedda behållare i låsbar förrådsbyggnad. Behållarna skall vara placerade på en uppsamlingsanordning som rymmer behållarnas hela volym. Behållare för diesel skall vara försedda med spilltråg.
6. I maskiner som används i tåkten får endast hydraulvätskor som uppfyller miljökraven i svensk standard användas.
7. Beredskap för omedelbar sanering av eventuellt spill av kemikalier eller bränsle skall finnas.
8. Uttag av lera skall ske så att minst 0,6 meter lera lämnas kvar ovan friktionsmaterial eller fast botten, dels för att eliminera risken för bottenuppträckning av grundvatten, dels för att marken ska kunna fortsätta att brukas efter täktverksamheten. Vid för djup brytning eller uppträngning av grundvatten skall skadan åtgärdas omedelbart.
9. Åtgärder skall vidtas för att reducera damning från verksamheten. Upplag, körplaner, transportvägar och laster skall vid behov bevattnas och övertäckas.

10. Inom verksamhetsområdet får inga främmande massor placeras. Efterbehandling får endast ske med ej förorenade, jungfruliga massor som hämtats från täktområdet.
11. Tillståndsinnehavaren är skyldig att se till att okontrollerad tippning inte förekommer inom verksamhetsområdet. Tillfartsvägar till täkten skall så långt möjligt vara avspärrade.
12. Täktområdet skall efter uttaget av lera återgå till åkermark. Avbanad matjord skall vid efterbehandlingen påföras inom området. Efterbehandling skall ske successivt allt eftersom brytområdet flyttas och i sin helhet vara slutförd senast den 31 december 2022. Arbetet skall utföras i samråd med tillsynsmyndigheten och markägare.
13. Brytningens slänter får vid slutlig efterbehandling inte ges brantare lutning än 1:6. Slänter som är tillfälliga får inte vara brantare än 1:2. Efterbehandlingsarbetet skall i övrigt utformas i enlighet med och med beaktande av vad som anförs nedan under rubriken **Efterbehandling**.
14. Brytområdets botten skall vid efterbehandlingen jämnas av och utformas så att bestående vattensamlingar eller försumpningar inte uppkommer.
15. Under verksamhetstiden skall en kopia av detta beslut finnas tillgänglig på arbetsplatsen.

** Med riktvärde avses ett värde som om det överskrids medför skyldighet förtillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas.*

Efterbehandling

Efterbehandling av täkten skall i huvudsak ske enligt förslaget i ansökan. Varje utbrutet delområde skall återställas senast två år efter det att brytningen slutförts. Allt eftersom täkten bryts ut skall matjordslagret läggas tillbaka och fördelas jämnt över täktbotten så att lutningsförhållandena bibehålls. Delområdena skall sås med lämplig gröda snarast möjligt.

Uttaget av material får inte vara större än att nivåangivelserna på återställningsplanen (bilaga A4) uppnås. Brytområdets slänter skall anpassas till omgivande marker så att i huvudsak en jämnt avrundad övergång sker. Slänterna får inte ges en brantare lutning än 1:6, dels med tanke på landskapsbilden, dels med tanke på att marken efter täktverksamheten skall kunna brukas med hjälp av olika slags jordbruksmaskiner.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

4 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Igångsättningstid

Verksamheten skall ha satts igång senast den 30 april 2009 annars förfaller tillståndet.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket MB att tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte vunnit laga kraft.

Återkallelse av tidigare beslut

Länsstyrelsen återkallar, till den del av täktområdet, som omfattas av nu aktuellt täkttillstånd, det till och med den 30 juni 2007 gällande tillståndet till täkt av lera på fastigheten Vappa 15:2 i Enköpings kommun, meddelat av Länsstyrelsen den 26 juni 1997 (dnr. 233-9786-96).

Täktavgift

Enligt 4 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken skall den som har tillstånd till täkt betala avgift. Länsstyrelsen fastställer avgiften till 12 250 kronor per år. Avgiften är beräknad på den tillståndsgivna mängden 675 000 ton lera. Avgiften är nedsatt med 30 % eftersom ansvaret för tillsyn överlåtits till kommunen. Avgiften skall betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om tillstånd meddelats. Därefter skall avgiften betalas för varje påbörjat kalenderår som tillståndet gäller.

Säkerhet

En bankgaranti utställd av Nordea Bank AB den 18 april 2007 (nr. 3029 8573083) på 200 000 kronor har ställts som säkerhet för att täcka kostnaderna för efterbehandling av den nu sökta verksamheten, se bilaga C. Säkerheten har godkänts av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan ompröva säkerheten om den anses otillräcklig.

Särskilda upplysningar

Detta tillstånd befriar inte Wienerberger AB från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Särskilt erinras om vikten av att de allmänna skyldigheterna enligt bilaga B beaktas.

Wienerberger AB skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten, t.ex. genom daglig kontroll av bränslecisterner, spilltråg, tillhörande ledningar och ventiler, för att motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa och miljön (26 kap. 19 § MB). Nedsatta grundvattenrör skall avläsas en gång per kvartal. Kontrollen är till för att se om lertakten påverkar grundvattensituationen i

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

5 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

området. Alla åtgärder skall noteras i en dagbok. I övrigt skall beaktas vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Miljörapport skall varje år före utgången av den 31 mars inges till tillsynsmyndigheten (26 kap. 20 § MB). Miljörapporten skall utformas i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2000:13) om miljörapporter för tillståndspliktiga verksamheter.

Uppgifter om produktion av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter skall enligt 5 § förordningen (1989:904) om täkter och anmälan för samråd årligen lämnas till Länsstyrelsen.

Enligt 2 kap. MB gäller vissa allmänna hänsynsregler som skall iakttas. Särskilt erinras om 2 kap. 4 § MB vari föreskrivs om skyldigheten att undvika sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljö om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

Ändring av verksamheten kan kräva nytt tillstånd eller anmälan i enlighet med 5 och 21 §§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bedrivs miljöfarlig verksamhet av annan än den som meddelats tillståndet, skall den nye verksamhetsutövaren enligt 32 § samma förordning snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet.

Uppkommer fråga om avvikelse från de villkor som meddelats skall tillstånd för detta sökas hos Länsstyrelsen.

Sedan täktarbetet avslutats och efterbehandlingen enligt villkoren verkställts skall anmälan om detta omedelbart göras till tillsynsmyndigheten.

Det förutsätts att verksamheten inte innebär intrång i allmän eller enskild rätt.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Tidigare beslut

Länsstyrelsen meddelade den 26 juni 1997 (dnr. 233-9786-96) ett till och med den 30 juni 2007 gällande tillstånd till täkt av maximalt 500 000 ton lera på fastigheten Vappa 15:2 i Enköpings kommun. Den nu aktuella ansökan avser del av det tidigare täktområdet enligt ovannämnda tillstånd.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

6 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Samråd

Samrådsmöte med närboende, allmänheten, Länsstyrelsen och Miljö- och stadsbyggnad i Enköpings kommun hölls den 31 maj 2006 på Haga Tegelbruks kontor. Kallelse till samrådet gick ut under rubriken "Kungörelser" i Upsala Nya Tidning och i Enköpingsposten den 20 maj 2006. Även Vägverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket kontaktades och bereddes möjlighet att yttra sig över samrådshandlingarna.

Verksamheten kan enligt Länsstyrelsens bedömning antas medföra betydande miljöpåverkan enligt bilaga 1 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Ansökan med åtaganden och yrkanden

Wienerberger AB, nedan kallat Bolaget, har ansökt om tillstånd enligt 9 kap. MB till täkt av lera på fastigheten Vappa 15:1 i Enköpings kommun. Ansökan avser ett totalt uttag av 675 000 ton lera med ett årligt maximalt uttag av 45 000 ton under 15 års tid. Vidare yrkar Bolaget på verkställighetsförordnande. Förslag till villkor har lämnats. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och bifogats ansökan.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd till den aktuella lertäkten kom in till Länsstyrelsen den 28 juni 2006. Ansökan kompletterades den 9 februari 2007. En miljökonsekvensbeskrivning var bifogad ansökan. Ärendet kungjordes i Upsala Nya Tidning och i Enköpingsposten den 8 mars 2007.

Ärendet har remitterats till Kommunstyrelsen och Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun samt till Vägverket Region Mälardalen för synpunkter.

Yttranden har inkommit från Miljö- och byggnadsnämnden och från Vägverket. Bolaget har bemött vad som anförts i yttrandet från Miljö- och byggnadsnämnden.

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Haga Tegelbruk, som ägs av det österrikiska företaget Wienerberger AB, ligger fyra kilometer sydväst om Enköping. Bruket anlades mellan åren 1865 och 1880. Tegelbruket har sedan starten tillverkat rör- och murtegel i industriell form. Idag produceras enbart fasad- och murtegel och Haga är det enda tegelbruket i Sverige som har en sådan tegelproduktion.

Haga Tegelbruk ligger i flack jordbruksbygd. Omgivningarna närmast tegelbruket har nästan helt använts till lertäkt eftersom leran till en början hämtades från dåvarande tegelbruksägares marker. Med tiden har man brutit lera på allt längre avstånd från tegelbruket, bl.a. norr om Enköping. Det nuvarande tillståndet gavs av Länsstyrelsen i Uppsala län år 1997 och gäller fram till den 30 juni 2007. Täkten är belägen på fastigheten Vappa 15:2 och marken hör till Vappa säteri. Vappa säteri ligger två kilometer väster om Haga Tegelbruk och lertäkten är lokaliserad strax väster om säteriets huvudbyggnader. Leran bryts två till åtta veckor varje sommar, vanligen i juni och juli, beroende på väderleken. Haga Tegelbruk har planerat för lerbrytning på Vappa fram till år 2022. I nuläget bryts cirka 25 000 m³ lera per år från lertäkten på fastigheten Vappa 15:2.

Aktuellt område omfattar cirka 40 hektar. Marknivåerna i området ligger mellan 15 och 21 meter över havet, med en lutning från nordväst till sydost. Terrängen i väster stiger till cirka 25 meter över havet och utgör en vattendelare mellan öst och väst. De geologiska förhållandena utgörs av varvig lera. Lerans mäktighet inom området varierar mellan 0 till 12 meter, med lokala kullar och svackor av fast botten (morän) under lerlagret. Mot djupet av lerlagret finns inslag av silt- och sandskikt. Leran är halvfast till lös i sin beskaffenhet. De översta en till två metrarna av lerlagret är halvfast, medan den underliggande leran har högre vattenhalt och därmed är lösare.

Marken återställs efter att ett lerlager på 0,8-2,0 meter tagits upp. Ett skyddande lerlager om minst 0,6 meter sparas ovanför friktionsmaterialet. Matjordslagret är 0,2-0,4 meter tjockt. Detta schaktas bort och läggs på stack för att efter uttag återföras till det utbrutna täktområdet.

Grundvattnets trycknivå i området betecknas som hög och ligger på en nivå av 14 till 20 meter över havet, dvs. cirka 1-2 meter under marknivån. Grundvattennivån kontrolleras med hjälp av grundvattenrör som tryckts ner i underliggande vattenförande lager. Trycknivåerna för grundvattnet styr det möjliga djupet till vilket man kan gräva bort lera. Om schaktningen går för djupt kommer kvarvarande lerskikt att påverkas av upptryck av grundvatten. Marken kan då bli instabil och vattenfylld och kan inte användas som jordbruksmark. Mängden lera och schaktdjup på områdena avgörs av faktorer som

- lertyp/innehåll
- grundvattennivåer (tryckytor)
- slänter
- avvattning och dräneringsnivåer
- återställande till jordbruksmark.

Brytningsdjupet kommer i medeltal att uppgå till 1,5 meter vilket medför att en yta på 1,7 ha (130 x 130 meter) åtgår varje år. Det område som är aktuellt att bryta under de närmaste åren är den norra delen av tåkten. Detta område har tidigare ingått i täkttillståndet från år 1997. Brytningen av lera kommer att bidra till cirka 1200 lastbilstransporter per år á 30 ton. Transporterna kommer att pågå under 2-8 sommarveckor.

Huvudledningarna för dränering av åkermarken i område 1-10, plan T2, leds till Vappabäcken. Bäckens leds via en kulvert ned till ett större dike längs med Vappa allé. För att dräneringen av marken skall fungera efter täktverksamheten läggs nya dräneringsrör på ett djup av minst 1,2 meter under den nya marknivån. Område 11-15, plan T2, avvattnas genom befintliga rör och diken ut till Mälaren.

Brytning påbörjas vid delområdets lägsta nivå för att ytvattnet inte skall ansamlas i lertäkten utan rinna undan. Sedimentationsdamm finns redan för område 1-10 och för område 11-15 ska en ny sedimentationsdamm anläggas.

Ett krav från markägaren är att marken efter täktverksamheten åter skall kunna brukas som åkermark. Slänterna i den återställda tåkten får därför inte vara brantare än 1:6 med tanke på jordbruksmaskinernas framkomlighet. Vid själva brytningen kan släntlutningarna dock temporärt uppgå till 1:2.

Bolaget skriver i ansökan att Vappa alléväg bör användas för transporter till och från tåkten.

SAMRÅD

Vid samrådsmöte den 31 maj 2006 anförde markägaren Alf Insulander att återställningen av tåkten inte bör ske efter varje år. Det är bättre om större arealer återställs samtidigt för att få en bra åkerdränering.

Länstyrelsen påpekade att ett verkställighetsförordnande kan begäras och efterlyste yrkande på fler villkor i ansökan. Fråga om alternativt brytområde och avstånd till detta togs upp samt även kostnaden för att bygga alternativ väg från tåkten till bruket för att slippa transport på väg 55. Länstyrelsen efterlyste uppgifter om konsekvenser för Vappabäcken.

Andreas Leander, Bjerking meddelade att ombyggnad av riksväg 55 mellan Hjulstabron och Enköping ligger som förstudie. Mötesfri landsväg (wireräcken) beräknas byggas omkring år 2020 men detta datum kan flyttas. Med tanke på detta bör Vappa alléväg användas som transportväg från lertäkten.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

9 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Vägverket, Region Mälardalen anförde skriftligen under samrådet att det i dagsläget inte finns några trafiksäkerhetsproblem eller problem med köbildning på väg 55 registrerade hos Vägverket som orsakas av tegelbrukets transporter, varför de inte kan anta att en fortsatt verksamhet skulle innebära några problem. De påpekade dock att man bör vara uppmärksam på att transporter tillbaka från tegelbruket mot Vappa innebär ett vänstersvängmoment. Vid rusningstrafik och annan tid då trafikmängderna är stora bör lastbilarna köras till cirkulationsplatsen vid infarten mot Enköping och vända. Därmed undviks en vänstersväng in mot Vappa och därmed även onödiga hinder för trafiken på väg 55.

Naturvårdsverket valde att inte lämna några synpunkter.

Jordbruksverket meddelade att de inte ville ha handlingarna.

YTTRANDEN

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Enköpings kommun har yttrat sig och anför att:

1. Det villkor som anges enligt punkt 1.10 om buller bör kompletteras med villkor för momentannivå på 55 dB(A) som inte får överskridas utomhus vid bostäder.
2. Lagring av drivmedel och kemikalier enligt punkt 1:11 bör kompletteras med att "behållarna skall placeras på en *tät invallad* uppsamlingsanordning *under tak* som rymmer hela volymen".
3. Punkt 1.13 . Här bör framgå att efterbehandling skall ske successivt när uttag av lera är gjord på ett område. Man får inte vänta i 15 år med att efterbehandla hela området.

Vägverket, Region Mälardalen har yttrat sig och anför att de inte har några andra synpunkter utöver det som angavs i samrådet. Under samrådsprocessen anförde Vägverket att man bör vara uppmärksam på att transporten tillbaka från tegelbruket mot Vappa innebär ett vänstersvängmoment. Vid rusningstrafik och annan tid då trafikmängderna är stora bör lastbilarna köras till cirkulationsplatsen vid infarten mot Enköping och vända. Därmed undviks en vänstersväng in mot Vappa och därmed även onödiga hinder för trafiken på väg 55.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV UPPGIFTERNA I YTTRANDENA

Bolaget har bemött Enköpings kommuns yttrande enligt följande. Kravet för lagring av drivmedel för entreprenadmaskinerna på tät invallad uppsamlingsanordning under tak som rymmer hela volymen är inte relevant med hänsyn till gällande krav och praxis inom branschen. Enligt Hans Hedman på KSAB, Bolagets entreprenör, så använder Bolaget sig av besiktigade och godkända FERM-tankar. För sådana tankar gäller speciella miljökrav med tjockare gods som tål påkörning och är gjorda för att hanteras och flyttas med maskinerna. Maximal tankvolym är 3 000 liter.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd utgör takt av bl.a. lera (SNI-kod 14.2-0) verksamhet som givits beteckningen B, vilket innebär tillståndspliktig verksamhet som prövas av Länsstyrelsen (miljöprövningsdelegationen).

Tillämpliga lagrum

Miljöbalkens mål

Enligt 1 kap. 1 § MB syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. MB skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

De allmänna hänsynsreglerna

Enligt 2 kap. 2 § MB skall alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (det s.k. kunskapskravet).

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

11 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Enligt 2 kap. 3 § MB skall alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (den s.k. försiktighetsprincipen). I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap. 4 § MB skall alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga (den s.k. produktvalsprincipen). Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism

Enligt 2 kap. 5 § MB skall alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning (de s.k. hushållnings- och kretsloppsprinciperna). I första hand skall förnybara energikällor användas.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § MB skall det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet skall kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Vid bl.a. tillståndsprövning enligt 9 kap. MB skall bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden. Ett tillstånd eller en dispens får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10). Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

Särskilt om täkter

Enligt 9 kap. 6 a § MB skall vid prövningen av en ansökan om tillstånd till täkt behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande.

Länsstyrelsens bedömning

Den nu sökta täkten beräknas täcka tegelbrukets behov under 15 års tid framåt. Bolaget ansöker om att få bryta ut 675 000 ton lera med ett årligt uttag av 45 000 ton lera under 15 års tid fram till och med år 2022. Brytningen kommer att ske etappvis under sommarhalvåret.

Tegeltillverkning har skett vid Haga Tegelbruk sedan 1800-talets senare hälft. Leran har hämtats i närområdet, huvudsakligen från intilliggande fastigheter, varför lertäktverksamheten får betecknas som ett allmänt inslag i landskapsbilden. Några klagomål på de senaste årens lertäktverksamhet på fastigheten Vappa 15:2 har inte framkommit under samrådet. Täktområdet har efter utbrytning successivt återställts till åkermark.

Området omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Hinder mot tillstånd utifrån detaljplanesynpunkt eller områdesbestämmelsesynpunkt föreligger därför inte.

Kulturmiljö

Fastigheten Vappa 15:2 ligger inom område av riksintresse för kulturmiljön (K57 – Enköpings-Näs och herrgårdslandskapet sydväst om Enköping) enligt de grundläggande hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 6 § MB. Fråga är inte om ändrad markanvändning, varför i enlighet med vad som anförts ovan bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB vad gäller val av plats inte är tillämpliga i förevarande fall.

Naturmiljö

Länsstyrelsen anser att den planerade täkten inte har någon negativ inverkan på naturmiljön kring området. Täkten kommer att återgå till åkermark efter färdigställd efterbehandling.

Landskapsbild

Täkten kommer att innebära att områdets marknivå sänks med i medeltal 1,5 meter. Länsstyrelsen anser att landskapsbilden kommer att påverkas endast måttligt under förutsättning att efterbehandlingen utförs på föreslaget vis med hänsyn till de villkor som anges i beslutet.

Avgränsning

Bolaget har föreslagit ett skyddsavstånd på 2 meter intill fastighetsgränser och mark som brukas och 5 meter intill vägar. Länsstyrelsen anser att skyddsavstånden är rimliga, men bör anpassas efter områdets topografi och brytdjupet, för att det efterbehandlade området på bästa sätt skall smälta in i landskapsbilden.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

13 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Arbetstider

Täkten läge i förhållande till närliggande bebyggelse, permanentboende i närområdet endast vid Vappa säteri och en fritidsbostad hörande till Vappa säteri, möjliggör enligt Länsstyrelsens uppfattning att en arbetstid under vardagar mellan kl. 06-22 kan accepteras. I enstaka fall kan även en arbetstid mellan kl. 07-18 under lördagar och söndagar accepteras. Under särskilda omständigheter, t.ex. extremt regnig brytperiod, bör tillsynsmyndigheten få medge undantag från arbetstidsbegränsningarna .

Buller

Länsstyrelsen anser att Bolaget skall sträva efter en så låg ljudnivå som möjligt vid täkten. Stor vikt skall läggas vid maskinernas ljudegenskaper vid val av maskinpark. Det bör framhållas att det i beslutet föreskrivna villkoret för buller avser samtliga arbetsmoment som förekommer vid täkten inklusive trafik inom området.

Damning

Åtgärder skall vid behov vidtas för att begränsa damning från verksamheten. Det gäller även transportvägar till och från verksamhetsområdet. Täktområdet, körplaner, transportvägar och laster skall vid behov bevakas, täckas över eller på annat sätt behandlas så att damning reduceras. Det åligger Bolaget att självmant vidta de åtgärder som behövs för att begränsa damning.

Övrigt

Stor försiktighet skall iakttas vid hantering av oljor och övriga kemikalier för att inte riskera att mark, yt- eller grundvatten förorenas. Uppställning av fordon och arbetsredskap samt förvaring av drivmedel, oljor och kemikalier skall ske på särskilt iordningställd plats vid tegelbruket eller på fastigheten Vappa 15:2 på ett sådant sätt att eventuellt spill inte kan förorena yt- eller grundvattnet.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § MB skall Länsstyrelsen säkerställa i ärendet att de miljö kvalitetsnormer som meddelats enligt 1 § samma kapitel uppfylls. Regeringen har i förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft fastställt sådana normer för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar och ozon. Regeringen har också utfärdat en förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Länsstyrelsen finner, under förutsättning att föreskrivna villkor följs, att den sökta verksamheten inte kommer att medföra att någon miljö kvalitetsnorm enligt ovan nämnda förordningar kommer att överskridas.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

14 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

Bedömningen av om verksamheten befaras medföra skada eller olägenhet av väsentlig betydelse (2 kap. 9 § MB)

Länsstyrelsen gör den bedömningen att någon sådan skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön som enligt 2 kap. 9 § MB kräver regeringens tillåtelse inte kan befaras i förevarande fall.

Motivering av villkor

Länsstyrelsen finner anledning att föreskriva ett antal särskilda villkor om försiktighetsmått för att begränsa påverkan på hälsa och miljön. Villkoren avviker inte i någon väsentlig grad från de som Länsstyrelsen normalt föreskriver för aktuell verksamhet.

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen anser att, om föreskrivna villkor iakttas, verksamheten går att förena med målen och de allmänna hänsynsreglerna i MB samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser. Tillstånd skall därför lämnas till verksamheten. Skäl föreligger att förordna om omedelbar verkställighet enligt 22 kap. 28 § MB.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Nacka tingsrätt, miljödomstolen, se bilaga D.

Beslut i ärendet har fattats av miljöprövningsdelegationen. I beslutet har deltagit länsassessor Roger Gustafsson, ordförande, och miljövardsdirektör Leif Sandin, miljöakkunnig. Ärendet har föredragits av miljöskyddshandläggare Pia Persson Holmberg, miljöenheten.

Roger Gustafsson

Leif Sandin

BILAGA

- A1 och A2 Lokaliseringskartor
- A3 Brytplan med verksamhetsområde
- A4 Återställningsplan med marknivåer efter efterbehandling
- B Allmänna skyldigheter
- C Bankgaranti
- D Hur man överklagar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

15 (15)

2007-04-19

Dnr: 551-7826-06

SÄNDLISTA

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Miljö- och stadsbyggnadssnämnden i Enköpings kommun, 745 80 Enköping

Kommunstyrelsen i Enköpings kommun, 745 80 Enköping

Lantmäterimyndigheten i Uppsala län, Box 986, 751 09 Uppsala

Skatteverket, Storföretagsskattekontoret, Ludvikaenheten, 771 83 Ludvika

Alf Insulander, Tillinge, Vappa säteri 11, 745 94 Enköping